

BAKI ŞƏHƏRİNDƏ KİŞİLƏR ARASINDA ƏLVAN DƏMROVUN ETİOLOJİ, YAŞ VƏ MÖVSÜM XÜSUSİYYƏTLƏRİ

¹Manafov P.Q., ²Əliyev M.H., ³Rüstəмова L.İ.*

¹*Odlar Yurdu Universiteti, Mikrobiologiya kafedrası, Bakı, Azərbaycan;*

²*Azərbaycan Tibb Universiteti, Mikrobiologiya və immunologiya kafedrası, Bakı, Azərbaycan;*

³*V.Y. Axundov adına Elmi-Tədqiqat Tibbi Profilaktika institutu, Epidemiologiya şöbəsi, Bakı, Azərbaycan*

Məqalədə Bakı şəhərində kişilər arasında dəmrovun yayılmasının, eləcə də etioloji, yaş və mövsüm xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi nəticələri təqdim olunmuşdur. Bu məqsədlə qarşıya qoyulmuş vəzifələr kontekstində Respublika Dəri-Zöhrəvi Dispanserinə daxil olmuş 265 kişi Dəmrov olmasına görə müayinə olunmuşdur. Müayinə olunanların orta yaşı $22,4 \pm 4,2$ yaş olmuşdur. Pasiyentlərin ya. Strukturu belə olmuşdur: 18 yaşa qədər – 115 nəfər (43,4%), 19-24 yaş – 120 nəfər (45,3%), 25-30 yaş – 22 kişi (8,3%) və 30 yaşdan yuxarı – 8 nəfər (3,0%). Bütün pasiyentlər ənənəvi üsullarla müayinə olunmuşlar (anamnezin toplanması, ümumi klinik üsullar, bakterioloji, bakterioskopik, mikoloji). Tədqiqatlar nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, kişilərdə “Psoriasis” diaqnozu və mikoloji müayinənin müsbət nəticəsi uyğun olaraq 39,2 və 37,7% halda təsdiq olunmuşdur. “Psoriasis” diaqnozu və mikoloji müayinənin müsbət nəticəsi daha çox 18 yaşına qədər yaş qrupunda qeyd alınmışdır. Psoriatik xəstələrin aşkar olunmasında mövsümlilik müşahidə olunmuşdur.

Açar sözlər: Psoriasis, kişilər, mikoloji üsul, bakterioloji üsul, bakterioskopik üsul.

Müasir mərhələdə dəri xəstəlikləri strukturu dərinin yoluxucu-iltihabi mənşəli xəstəlikləri aparıcı yer tutur [1-3]. Dərinin yoluxucu-iltihabi mənşəli xəstəliklərinin etioloji amillərinin müxtəlifliyi və onların antimikrob preparatlara qarşı davamlılığı bu xəstəliklərin yayılmasını şərtləndirir. Müasir dermatologiyanın mübahisə doğuran məsələləri arasında Əlvən dəmrov xüsusi yer tutur. Müxtəlif mənbələrə görə Əlvən dəmrovun nəinki ayrı-ayrı yaş qruplarında, həmçinin populyasiyanın ümumi strukturunda da xüsusi çəkisi artmışdır [6].

Dünya əhalisi arasında Əlvən dəmrovun yayılma intensivliyi 2-4%, uşaq populyasiyasında 4-6% təşkil edir [4, 5]. Avropa və Şimali Amerikada Əlvən dəmrov ilə xəstələnmə 16 yaşına qədər yaş qrupunda bütün dermatozların 4,1%-ni əhatə edir [6, 7].

Psoriatik prosesin epidemiologiyasında coğrafi amil mühüm rol oynayır. Belə ki, Avropada etnik mənsubiyyət, populyasiyanın genetik tərkibi və ətraf mühit amili bu patologiyanın gedişinə təsir edir [8, 9, 11].

Tədqiqatın məqsədi Bakı şəhərində kişilər arasında Əlvən dəmrovun yayılmasının, etioloji, yaş və mövsüm xüsusiyyətlərinin öyrənilməsidir.

Tədqiqatın material və metodları. Tədqiqat işinin məqsəd və vəzifələri kontekstində 2019-cu ildə Respublika Dəri-Zöhrəvi dispanserinə müraciət etmiş və «Əlvən dəmrov» diaqnozuna görə müayinə olunmuş 265 nəfər kişi pasiyent tədqiqat obyektini kimi seçilmişdir. Pasiyentlərin orta yaş həddi

$22,4 \pm 4,2$ yaş olmuşdur. Müayinəyə məruz qalan pasiyentlər aşağıdakı yaş qrupları üzrə qruplaşdırılmışdır: 18 yaşına qədər – 115 nəfər (43,4%); 19-24 yaş – 120 nəfər (45,3%), 25-30 yaş qrupu – 22 nəfər (8,3%) və 30 yaşdan yuxarı yaş qrupu – 8 nəfər (3,01%). Bütün pasiyentlər ənənəvi üsullarla müayinə olunmuşlar (anamnez toplanması, ümumi bakterioskopik, mikoloji müayinələr). Ehtiyac olduqda endokrinoloq, ginekoloq və allerqoloq məsləhəti aparılmışdır.

Tədqiqat nəticələrinin statistik üsullarla işlənməsi zamanı orta qiymət (M), orta qiymətin standart xətası (m), müxtəlif yaş qruplarında xəstələnmənin ekstensiv göstəricisi (%-lə) təyin edilmişdir. Nəticələr arasında fərqlər $p < 0,05$ olduqda statistik dürüst qəbul olunmuşdur.

Nəticələr və onların müzakirəsi. Ümumi müayinə olunan 265 nəfər pasiyent arasında «Əlvən dəmrov» (ƏD) diaqnozunun müxtəlif yaş qrupları üzrə aşkar olunması nəticələri belə olmuşdur: 18 yaşına qədər yaş qrupunda ƏD diaqnozu 50 nəfərdə (43,5%), 19-24 yaş qrupunda 44 nəfərdə (36,7%) və 30 yaşdan yuxarı yaş qrupunda isə 3 nəfərdə (37,5%) təsdiq olunmuşdur. ƏD diaqnozu təsdiq olunmuş xəstələrdə mikoloji müayinənin nəticəsi 18 yaşına qədər 47 xəstədə 40,9%, 19-24 yaş qrupunda 44 nəfərdə 36,7%, 25-30 yaş qrupunda 7 nəfərdə 31,8% və 30 yaşdan yuxarı yaş qrupunda 2 nəfərdə 25,0% olmaqla pozitiv olmuşdur. Ümumilikdə, müayinə olunan 265 nəfər pasiyentdə ƏD diaqnozu 104 nəfərdə (39,2%), mikoloji müayinənin nəticəsi isə 100 nəfərdə (37,7%) təsdiq olun-

*e-mail: lala.rustamova.1967@mail.ru

muşdur. ƏD diaqnozu müəyyən edilmiş xəstələrin il ərzində aylar üzrə rastgəlmə tezliyinin və mövsüm xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi nəticələri də təhlil edilmişdir. ƏD diaqnozlu xəstələrin aylar üzrə aşkar olunma dinamikasına nəzər saldıqda xəstəliyin daha çox fevral ayında 25 hadisə və daha az iyul ayında 1 hadisə olmaqla qeydə alınması görünür. Yaş qrupları üzrə götürdükdə, 18 yaşa qədər yaş qrupunda ƏD xəstəliyi daha çox yanvar ayında (7 hadisə), 19-24 yaş qrupunda daha çox aprel ayında (9 hadisə) 25-30 yaş qrupunda 2 hadisə olmaqla fevral və aprel aylarında, 30 yaşdan yuxarı yaş qrupunda yanvar, mart və avqust aylarında 1 hadisə olmaqla müşahidə olunmuşdur.

Tədqiqatın nəticələrinin təhlili göstərdi ki, istər ƏD diaqnozunun təsdiq olunması və mikoloji müayinənin nəticələrinin pozitiv olmasının, istərsə də ƏD diaqnozlu xəstələrin il ərzində aylar üzrə rastgəlmə tezliyinin maksimal səviyyəsi 18 yaşa qədər yaş qrupunda qeydə alınmışdır. Bu «Əlvan dəmrov» diaqnozunun «cavanlaşması», yəni daha cavan yaşlarda aşkar olunmasını bir daha təsdiq edir.

Yekun.

1. Müəyyən edilmişdir ki, «Əlvan dəmrov» diaqnozu 39,2%, mikoloji müayinənin pozitiv nəticəsi isə 37,7% halda təsdiq olunmuşdur.
2. «Əlvan dəmrov» diaqnozu və mikoloji müay-

inənin pozitiv nəticəsi daha çox 18 yaşına qədər yaş qrupunda müşahidə olunmuşdur – 43,5% və 40,9% olmaqla.

3. «Əlvan dəmrov» diaqnozlu xəstələrin aşkar olunmasının mövsümliliyi qeydə alınmamışdır.

Əlvan dəmrov probleminin araşdırılması nəticələri haqqında kifayət qədər tədqiqatların aparılmasına baxmayaraq, bu xəstəliyin səbəbi hələ də konkretləşdirilməmiş qalmaqdadır. Hazırda dəmrov xəstəliyi genetik, immun və ətraf mühit amillərinin iştirakı ilə gedən multifaktorial təbiətli xəstəlik sayılır [2, 4, 10]. Ədəbiyyat məlumatlarına görə dəmrov ən geniş yayılmış dermatozdur və Yer kürəsi əhalisinin 1-3% bu dermatozdan əziyyət şəkiri. Qızlar arasında dəmrov oğlanlara nisbətən 2 dəfə çox qeydə alınır [7, 8]. Dəmrova yoluxma hallarının 25%-i 15 yaşa qədər qeyd olunur və yaş artdıqca dəmrovun yayılması artır və 18 yaşda 1,2% aşkar edilməsi bildirilir [6, 9]. Müasir mərhələdə dəmrovun (psoriaz) uşaq və yeniyetmələr arasında da kifayət qədər geniş yayılması haqqında məlumatlar vardır. Uşaq və yeniyetmələr arasında dəmrovun profilaktikası məqsədilə təhrikəci amillər: xronik streptokok infeksiyası ocaqları, stress və metabolik sindromun aradan qaldırılması tövsiyə olunur.

ƏDƏBİYYAT – ЛИТЕРАТУРА – REFERENCES

1. Дерматовенерология. Национальное руководство. Под ред. Скрипкина Ю.К., Бутова Ю.С., Иванова О.Л. М. 2011.
2. Кочергин С.Н., Тамразова О.Б., Стадникова А.С. Псориаз у детей и подростков // Consilium Medicum. Педиатрия, 2016, 2, с.77-81
3. Au S., Goldminz A., Loo D. et al. Association between pediatric psoriasis and the metabolic syndrome // J. Am. Acad. Dermatol., 2012; 66(6), p.1012-1013
4. Augustin M., Glaeske G., Radike M. et al. Epidemiology and comorbidity of psoriasis in children // Br. J. Dermatol., 2010;162(3), p. 633-636
5. Berth-Jones J. Hand eczema. In: Burns T. et al, editors. Rook's textbook of dermatology. 8th ed. Oxford: Wiley-Blackwell 2010;23, p.13-23.
6. Bilgic A., Bilgic O., Akis H. et al. Psychiatric symptoms and health-related quality of life and children and adolescents with psoriasis // Pediatr. Dermatol., 2010; 27(6), p. 614-617.
7. Lin V. Tough-skinned kids identifying psychosocial effects of psoriasis and helping pediatric patients and families cope // J. Pediatr. Nurs., 2012; 27(5); p. 563-572.
8. Mercy K., Kwasny M., Cordoro K. et al. Clinical manifestations of pediatric psoriasis results of a multicenter study in the United States // Pediatr Dermatol 2013; 30(4), p.424-428
9. Nast A., Boehncke W., Mrowietz U. et al. S3-Guidelines on the treatment of psoriasis vulgaris (English version) Update // J. Dtsch Dermatol Ges 2012; 10; p.91-95
10. Raychaudhuri S., Maverakis E., Raychaudhuri S. Diagnosis W classification of psoriasis // Autoimmun Rev. 2014;13(4-5), p. 490-495
11. Varni J., Globe D., Gandra S. et al. Health-related quality of life of pediatric patients with moderate to severe plaque psoriasis comparisons to four common chronic diseases // Eur. J. Pediatr., 2012; 171(3), p. 485-492.

РЕЗЮМЕ

ЭТИОЛОГИЧЕСКИЕ, ВОЗРАСТНЫЕ И СЕЗОННЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПСОРИАЗА У МУЖЧИН Г. БАКУ

¹Манафов П.Г., ²Алиев М.Г., ³Рустамова Л.И.

¹Университет «Одлар Юрду», Кафедра микробиологии, Баку, Азербайджан;

²Азербайджанский Медицинский Университет, Кафедра микробиологии и иммунологии, Баку, Азербайджан;

³Научно-Исследовательский Институт Медицинской Профилактики имени В.Ю.Ахундова, Отдел эпидемиологии, Баку, Азербайджан

В статье представлены результаты изучения распространенности, а также этиологических, возрастных и сезонных особенностей псориаза у мужчин в г.Баку. С этой целью в контексте поставленных задач 265 мужчин, поступивших в Республиканский Кожно-Венерологический Диспансер, были обследованы на наличие псориаза. Средний возраст обследованных составлял 22,4±4,2 года. Возрастная структура пациентов была распределена следующим образом: до 18-ти лет – 115 чел. (43,4%), 19-24 года – 120 чел. (45,3%), 25-30 лет – 22 мужчин (8,3%) и свыше 30-ти лет – 8 чел. (3,0%). Все пациенты обследованы традиционными методами исследования (сбор анамнеза, общие клинические методы, бактериологический, бактериоскопический, микологический). В результате исследований установлено, что диагноз «Псориаз» и положительный результат микологического обследования подтвержден в 39,2% и 37,7% случаев, соответственно. Диагноз «Псориаз» и положительный результат микологического обследования наиболее часто встречался в возрастной группе до 18-ти лет – 43,5% и 40,9%. При выявлении псориагических больных сезонность не отмечалась.

Ключевые слова: псориаз, мужчины, микологический метод, бактериологический метод, бактериоскопический метод.

SUMMARY

THE ETIOLOGICAL, AGE AND SEASONALITY PECULARITIES OF PSORIASIS AMONG MEN IN BAKU CITY

¹Manafov P.G., ²Aliyev M.H., ³Rustamova L.I.

¹The Odlar Yurdu University, Department of Microbiology Baku, Azerbaijan;

²Azerbaijan Medical University, Department of Microbiology and Immunology, Baku, Azerbaijan;

³The Scientific-Research Institute of Medical Prophylaxis named after V.Y.Akhundov, Epidemiology department, Baku, Azerbaijan

The article presents the results of studying the prevalence, as well as the etiological, age and seasonal characteristics of psoriasis in men in Baku. To this end, in the context of the tasks set, 265 men admitted to the Republican Dermatovenerological Dispensary were examined for the presence of Psoriasis. The average age of the examined was 22.4±4.2 years. The age structure of patients was as follows: up to 18 years – 115 people. (43.4%), 19-24 years old – 120 people. (45.3%), 25-30 years old – 22 men (8.3%) and over 30 years old – 8 people (3.0%). All patients were examined by traditional methods (history taking, general clinical methods, bacteriological, bacterioscopic, and mycological). As a result of the research, it was found that the diagnosis of "Psoriasis" and a positive result of mycological examination were confirmed in 39.2% and 37.7% of cases, respectively. The diagnosis of "Psoriasis" and a positive result of mycological examination most often occurred in the age group under 18 years old - 43.5% and 40.9%. When psoriatic patients were identified, seasonality was not observed.

Keywords: Psoriasis, men, mycological method, bacteriological method, bacterioscopik method.

Redaksiyaya daxil olub: 07.12.2023

Çapa tövsiyə olunub: 28.12.2023

Rəyçi: professor G.M.Seyidova